

ANEKS 8:
Reference i korišteni izvori podataka

SADRŽAJ

1	Istraživački radovi.....	2
1.1	Društveni kontekst ruralnog razvoja u Bosni i Hercegovini	2
1.2	Izgledi ekonomске diversifikacije u ruralnim područjima u Bosni i Hercegovini	3
1.3	Politike i mehanizmi ruralnog razvoja u Bosni i Hercegovini	3
1.4	Preliminarna analiza Anekete ruralnih domaćinstava i rasprava o manje povlaštenim područjima te potencijalnim mjerama za ruralni razvoj	3
1.5	Utjecaj regionalnih i integracija u EU na poljoprivredu u Bosni i Hercegovini.....	3
1.6	Situacija sa poljoprivredom i poljoprivrednom politikom u Bosni i Hercegovini.....	4
1.7	Upravljanje okolišem.....	4
1.8	Trokat obrazovanje-istraživanje-inovacije za održivi razvoj	4
2	Izvještaji o humanom razvoju	4
2.1	Izvještaji o humanom razvoju BiH	4
2.2	Globalni izvještaji o humanom razvoju	4
3	Međunarodni setovi podataka	5
3.1	Podaci UNDP-a	5
3.2	Baza podataka Svjetske banke	5
3.3	Rang u pogledu lakoće poslovanja	5
3.4	Indeks demokratije	5
3.5	Anketa klastera sa više pokazatelja: Globalna	5
4	Podaci o BiH	6
4.1	Općinske statistike	6
4.2	Ankete klastera sa više pokazatelja: BiH	6
4.3	Anketa ruralnih domaćinstava	6

1 Istraživački radovi

Sljedeći istraživački radovi pripremljeni su kao podrška ovom Izvještaju o humanom razvoju za Bosnu i Hercegovinu u 2013. godini. Ideje i mišljenja izražena u ovim radovima pružili su polazište za raspravu u timu za izradu izvještaja i u mnogo slučajeva značajno su evoluirali kako bi se došlo do konačnih zaključaka i preporuka.

1.1 Društveni kontekst ruralnog razvoja u Bosni i Hercegovini

Autori: Zdenka Kovač i Jasminka Joldić

U ovom radu se koristila Anketa ruralnih domaćinstava i drugi izvori kako bi se osmotrile promjene obrazaca u ruralnim zajednicama BiH, sa posebnim osvrtom na humani kapital, socijalno blagostanje, rodna pitanja i pristupi uslugama i infrastrukturom. U njemu se također razmatra kako decentralizirano upravljanje djeluje u BiH te institucije uključene u ruralni razvoj, uključujući relevantne mehanizme i

politike EU. Konačno, u radu se razmatraju razni faktori koji utječu na djelovanje zajednice i ruralno poduzetništvo.

1.2 Izgledi ekonomske diversifikacije u ruralnim područjima Bosne i Hercegovine

Autor: *Ivana Dulić-Marković*

Ovaj rad razmatra pitanja i opcije za diversifikaciju prihoda domaćinstava koja trenutno zavise od poljoprivrede. On razmatra kako netradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju (ljekovite i aromatične biljke; med; sitno voće; koze) te poljoprivredne aktivnosti koje se zasnivaju na zemljištu (šumarstvo i obrada drveta; proizvodnja obnovljive energije; seoski turizam). U radu se razmatraju relevantne politike EU te kako politike u BiH mogu biti prilagođene radi promocije diversifikacije farmi.

1.3 Politike i mehanizmi ruralnog razvoja u Bosni i Hercegovini

Autor: *Gordana Rokvić*

Ovaj rad razmatra kako se trenutno planira i podržava ruralni razvoj u BiH i njenim entitetima, uključujući i kriterije koji se koriste prilikom definiranja ruralnih područja, politike u radu te nivo osiguranih finansijskih sredstava. Rad potom razmatra pristupe ruralnom razvoju u EU te naglašava postojeće programe u BiH koji bi lako mogli biti prilagođeni radu u okviru IPARD-a. Aneksi daju dodatne detalje o pravnom osnovu i finansiranju.

1.4 Preliminarna analiza Ankete ruralnih domaćinstava i rasprava o manje povlaštenim područjima i potencijalnim mjerama za ruralni razvoj

Autor: *Gordana Rokvić*

Ovaj rad je naručio UNDP kako bi se razmotrila tri specifična pitanja:

- Analiza internih regionalnih sličnosti u BiH u pogledu posebnih potreba za finansiranje ruralnog razvoja;
- Poređenje definicije manje povlaštenih područja u BiH sa najnovijim kriterijima te definicije u EU;
- Prijedlozi za programe finansiranja ruralnog razvoja koji su usmjereni na svaku od identificiranih grupa.

1.5 Utjecaj regionalnih i integracija u EU na poljoprivredu u Bosni i Hercegovini

Autor: *Goran Živkov*

Ovaj rad je usmjeren na vanjsku trgovinu BiH poljoprivrednim proizvodima, pri čemu razmatra svjetske trendove i implikacije pristupanja Svjetskog trgovinskoj organizaciji i Evropskoj uniji, kao i Sporazum o srednjoevropskom slobodnom trgovinskom području (CEFTA). U radu se nudi zaključak da će integracija općenito, a pristupanje EU posebno, donijeti neto koristi BiH i njenoj poljoprivredi, ali će također donijeti neke ozbiljne izazove i zahtijevati krupna prilagođavanja.

1.6 Situacija sa poljoprivredom i poljoprivrednom politikom u Bosni i Hercegovini

Autor: *Sabahudin Bajramović*

Ovaj rad prezentira i razmatra raspoložive statističke podatke o poljoprivredi, opisuje glavne poljoprivredne politike koje se provode u svakom entitetu, te daje tabele u aneksima koje detaljno opisuju programe podrške poljoprivrede.

1.7 Upravljanje okolišem

Autor: *Jasminka Joldić*

Ovaj rad opisuje institucionalnu i zakonsku strukturu upravljanja okolišem u BiH, i razmatra zaštićena područja i vodozaštitne zone.

1.8 Trokut obrazovanje-istraživanje-inovacije u pogledu održivog razvoja

Autor: *Aleksandra Nikolić*

Ovaj rad razmatra trenutne strukture i mehanizme finansiranja poljoprivrednih istraživanja i širenja u BiH, te razmatra ulogu zadruga i načine na koje se situacija može poboljšati.

2 Izvještaji o humanom razvoju

2.1 Izvještaji o humanom razvoju u BiH

Sljedeći izvještaji o humanom razvoju urađeni su za Bosnu i Hercegovinu:

- [1998: Generalni izvještaj o humanom razvoju](#)
- [2000: Izvještaj o humanom razvoju za Bosnu i Hercegovinu 2000 mladi](#)
- [2002: Generalni izvještaj o humanom razvoju](#)
- [2003: Milenijski razvojni ciljevi](#)
- [2005: Bolja lokalna uprava](#)
- [2007: Nacionalni izvještaj o humanom razvoju 2007 – Socijalna uključenost u BiH](#)
- [2009: Veze koje povezuju – Socijalni kapital u Bosni i Hercegovini.](#)

2.2 Globalni izvještaji o humanom razvoju

Svi Globalni izvještaji o humanom razvoju pokazuju relativnu poziciju Bosne i Hercegovine prema različitim indeksima:

- 2011: Izvještaj o humanom razvoju: Održivost i jednakost – Bolja budućnost za sve • 2013: Izvještaj o humanom razvoju – Rast Juga

Svi prethodni Globalni izvještaji o humanom razvoju mogu se naći na

<http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2013/>.

3 Međunarodni setovi podataka

3.1 Podaci UNDP-a

Podaci UNDP-a o humanom razvoju u BiH i svim drugim obuhvaćenim zemljama mogu se skinuti sa <http://hdrstats.undp.org/en/tables/>. Baza podataka i alatka za skidanje sa weba također pružaju pristup jednom određenom broju drugih korisnih pokazatelja, uključujući tabelu koja prikazuje udio stanovništva svake zemlje koje živi u urbanim naseljima (tj., „pristup na osnovu naselja“ za definiciju ruralnosti).

3.2 Baza podataka Svjetske banke

Globalna baza podataka Svjetske banke, koja omogućava brojna poređenja između BiH i drugih zemalja, može se naći na <http://data.worldbank.org>. Ovo također uključuje tabelu koja prikazuje udio stanovništva svake zemlje koji živi izvan urbanih naselja (tj., obrnuta tabela UNDP-a, ali ponovo korištenjem „pristupa na osnovu naselja“ za definiciju ruralnosti).

3.3 Rang u pogledu lakoće poslovanja

Informacije o projektu „Lakoća poslovanja“, koji provodi Grupacija Svjetske banke, mogu se naći na <http://www.doingbusiness.org>. Izvještaj sa tabelama zemalja za 2013. godinu uključuje procjenu poslovnog okruženja u BiH na osnovu 36 pokazatelja koji obuhvataju deset predmetnih područja.

3.4 Indeks demokratije

Najnoviji izvještaj Obavještajne jedinice ekonomist „Democracy Index“ može se skinuti sa https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=DemocracyIndex12 (potrebna registracija). On sadrži bodove za BiH za svih pet kategorija koje čine indeks te pruža potpuni upitnik i objašnjenje 60 korištenih različitih pokazatelja – efektivno je to kontrolna lista za demokratiju.

3.5 Anketa klastera sa više pokazatelja: Globalna

UNICEF provodi niz „Anketa klastera sa više pokazatelja“ ili „MICS“ diljem svijeta od 1995. Detalji o metodologiji mogu se naći na http://www.unicef.org/statistics/index_24302.html, a izvještaji za pojedinačne zemlje, uključujući izvještaj za Bosnu i Hercegovinu za 2006. godinu, mogu se skinuti sa http://www.childinfo.org/mics3_surveys.html.

Tamo gdje su prezentirani podaci sa podjelom na ruralna i urbana područja, to se obično zasniva na tome da li su naselja klasificirana kao „urbana“ ili ne od strane nacionalnih vlasti (tj., „pristup na osnovu naselja“ za definiciju ruralnosti).

4 Podaci za BiH

4.1 Općinska statistika

Svi podaci na nivou općine skinuti su sa web stranice „MyPlace“ (Moje mjesto): <http://www.moiemiesto.ba/en/>. Ovaj projekt, podržan od Instituta otvorenog društva i Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, nastoji pomoći u nastojanjima reforme lokalne uprave u Bosni i Hercegovini kroz, između ostalog, pojednostavljenje pristupa općinskim podacima za sve zainteresirane stranke. Podaci su uzeti od službenih statističkih ustanova na državnom i entitetском nivou, a detalji o izvorima dati su ispod svake tabele.

Podaci o gustoći stanovništva omogućavaju da se općine klasificiraju uz korištenje „pristupa na osnovu područja“ za definiciju ruralnosti.

4.2 Anketa klastera sa više pokazatelja: BiH

Najnoviji izvještaj za BiH, proveden u periodu 2010-11, korištenjem standardne metodologije MICS (vidjeti u gornjem tekstu), može se skinuti sa http://www.unicef.org/bih/media_21363.html a video prezentacija glavnih nalaza može se vidjeti na <http://youtu.be/jNTxeXCiOxw>.

Posebna analiza rezultata vezanih za 1.788 romskih domaćinstava može se skinuti sa http://www.unicef.org/bih/media_21441.html a video sažetak se može pogledati na <http://youtu.be/iLkZP2hyTsE>.

Tamo gdje su podaci podijeljeni na urbana i ruralna područja, uključujući statistički aneks, to se temelji na tome da li BiH vlasti naselja klasificiraju kao „urbana“ ili ne (tj., „pristup na osnovu naselja“ za definiciju ruralnosti).

4.3 Anketa ruralnih domaćinstava

UNDP je naručio „Anketu ruralnih domaćinstava“ (RHS) u 3.055 seoskih domaćinstava, od kojih su sva izvan označenih „urbanih naselja“ (odnosno, koristeći „pristup na osnovu naselja“ za definiciju ruralnosti). Ova anketa sadrži oko 180 pitanja koja su osmišljena, gdje god je to bilo moguće, tako da budu kompatibilna sa postojećim podacima iz Ankete budžeta domaćinstava i Ankete radne snage, a provedena je 2012. godine. Metodologija i upitnik su dati u Aneksu 4.